UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Lætitiæ

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Lachrymæ nobis prius deerunt, quam cauſa dolendi. *Quint.* *Decl.* 5.

Si quis triſtantem aliquem ſecutus ei dixerit, ſalue neceſſario cũ lugere iubet. *Ant. Stob.*

Lachrymis vt plurimum bona aliqua doctrina coniungitur: riſu vero laſciuia. *Diog.*

Lachrymis & acclamationibus ſtudia ſua multitudo profitetur. *Curt. l.* 7.

Lachrymas Deus admittit, & natura maximum mutuæ miſericordiæ incitamentum, in oculos noſtros deriuauit. *Nicetas Acom.*

Stultius nihil eſt, quam famam captare triſtitiæ, & Lachryma approbare: quas iudico ſapienti viro alias permiſſa cadere, alias vi ſuo letas. *Sen. ep.* 99.

Pleríque Lachrymas fundunt, vt oſtendant: & toties ſiccos oculos habent, quoties ſpectator defuit; turpe iudicantes non flere, cum omnes faciant. Adeo penitus hoc ſe malum fixit, ex aliena opinione pendere, vt, in ſimulationem etiam ſimpliciſſima res, dolor, veniat. *Idem, lib. de tranquil. animi, c. vlt.*

¶ SIMILITVDO.

Diui Chryſoſtomi, Non ſic ſemina delatus imber germinare & creſcere facit, vt pietatis ſemen excitat, & vernare facit ex lachrymis manans imber: hic animam detergit, irrigat mentem. Ideo profundum ſulcum proſcindere neceſſarium. *Homil.* 4. *de pæn.*

¶ EXEMPLA PROFANA.

Heraclytus Philoſophus ad omnem hominum occurſum fleviſſe dicitur. Dolebat enim nihil ſani eſſe in vita nihil in homine non caducum, fluxum & deceptibile. *Laer. l.* 2. *c.* 5.

D. Martinus lachrymis ita abũdabat, vt pro detrectatorum quoque ſuorum peccatis flere ſoleret. *D. Bern. in feſto eius.*

Ptolomæus Philadelphus miſſos ad ſe ſeptuaginta duos interpretes cum ſacris Bibliis honorificentiſſime excepit, & lachrymis etiam obortis ſuum gaudium teſtatus eſt. *Ioſephus libro* 12. *capite.*

M. Minutio magiſtro equitum ex hoſtium vi erepto, opera Q. Fabii Maximi Dictatoris, in lætitiam tota caſtra effuſa ſunt, in tantum, vt præ gaudio militibus omnibus lachrymæ manarent. *Plu. in Fabio.*

Baſſianus Imp. apud AElium Spartianum lachrymabatur, quoties eius mentio fieret, aut imagines videret Getæ fratris, quem ceciderat. *Eraſ. in adag.*

Pericles, filio Paralo mortuo, coronam imponens, quod in reliqua vita nunquam fecerat, erupit in eiulatum, & magnam vim profudit lachrymarum. *Plut. in Pericl.*

M. Marcellus, Syracuſis captis, florentiſſimæ vrbis commiſeratione fleuit. *Aug. l.* 3. *de ciuit. Dei, c.* 14.

M. Cato, victis ad Dyrrachium Cæſarianis, cadauera cæſorum intuitus ciuium, temperare à lachrymis non potuit. *Plutarch. in eius vita.*

Lætitia.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

LAEtitia, Græce εὐφροσύνη, ἡ, & εὐφραίνομαι, lætor dicitur. Heb. *Simchah* à verbo *Sameach*, & *Samach*, lætatus eſt, lætus fuit. Vide *Pſal.* 4. *v. penult.* & 16. 9. & 105. 5. *Prou.* 14. 10. *Eſai.* 66. 5. Eſt autem lætitia geſtientis animi elatio voluptaria. *ſec. Cic. l.* 3 *de fin. bon. & mal.*

Lætitia in animo eſt commotio ſuauis iucunditatis in corpore. *ſec. Cic. l.* 2. *de fin. bon. & mal.*

Lætitia eſt exultatio quædam animi, cum gaudio efferuentiori, euentu rerum expetitarum. *ſecundum Aul. Gellium li.* 2. *Noct. Atti. ca.* 27.

Lætitia eſt expreſſio vel affectus interior, ſecundum quod ipſe affectus dilatatur, roboratus & perfectus ex coniunctione appetitus, diciturque lætitia quaſi latitia. *Ex Beat. Thom.* 4. *ſentent. diſt.* 49 *q.* 1. *art.* 1.

Lætitia eſt erectio quædam atque elatio animi ſperantis, ſe abſque vlla dubitatione, quod petierit poſſeſſurum. *Ficin. de Volupt. ca.* 10.

¶ LOCI BIBLICI.

Lætitiæ poſt victoriam *exempla*: Moyſes & populus Iſraeliticus, *Exod* 15. *verſic.* 1. 6 Maria cum aliis, v. 20. 21. Debora, & Barac; *Iudic.* 5. *verſic.* 1. 2. Mulieres Iſraelitæ 1. *Sam.* 18. *v.* 6. 7. Ioſaphat & omnis vir Iuda, &c. 2. *Paral.* 20. *v.* 27 28. Populus, *Iudith* 15. v. 14. 15 & 16. 14. *vide Gaudium.*

¶ PHILOSOPH. SENTENT.

Qui rerum ſuarum fraudatorem perſpexerit re aliqua item per alios fraudari, lætari procul dubio poterit, haud quaquam immerito pœnas luiſſe per hos ratus, ni forte his demum inuideat, qui illatam ſibi iniuriam vindicarint. *Procop. de bello Goth. lib.* 3.

Nihil tam difficile, quam differre gaudia. *Quint. Dec.* 1.

Spem gaudia parant, aduerſa contritionem. *idem, Dec.* 15.

Recto ordine prius metus tollatur, quam gaudium infundatur. *Tertul.*

In profuſo gaudio lachrymæ erumpunt. *idem.*

Vnicuique delectabile eſt, quod amat. *Ariſt. Eth.* 1.

Qui delectari velit ſine triſtitia, ad philoſophiam recurrat. *Ariſt. Polit.* 2.

Omnes habemus vnde lætemur. *Plut. de tranq. animæ.*

Quoties conditio melior à deteriore ſecernitur, lætandum potius eſt, quam dolendum. *Am. Marcel. li.* 23.

Lætitia exultandum non eſt, nec dolore deiiciendum. *Ficin. in Plat. Menexemum.*

Lætitiam affert lineis ſpongioſa natura, craſſum ſugens ſanguinem, *idem Plat. in Tim. c.* 69.

Lætitia eſt exultatio quædam animi gaudio efferuentiore rerum euentu expetitarum. *Fr. Patric. de regn. l.* 4. *c.* 13.

Lætitia pura in ſolis animæ bonis inuenitur, ideo ſapiens in ſe gaudet, non in ea, quæ circa ſe ſunt. *Plat. in Tim. c.* 13.

Solet lætitia præcludere conſilia hominum. *Io. Iouin. Pont. hiſt. li.* 1.

Effuſam ſæpe lætitiam triſtes & aduerſæ res excipiunt. *P. Aemylius, li.* 8.

¶ POETICAE SENTENTIAE.

Stat. 2. Sil. 7.

Securæ procul hinc abite mortes,
Hæc vita genialis eſt origo.
Cedat luxus atrox geniſq; manent
Iam dulces lachrymæ, dolorq; feſſus,
Quicquid fleuerat ante, nunc adoret.

Idem 5. Sil. 2.

Qualemue ſuperi Priſcilla, homineſq; benigni
Aſpexere die, cum primum ingentibus actis
Admonitas coniux, vieiſti gaudia cœnæ.

Sen. Herc. fur.

Dum fata ſinunt
Viuite læti: properat curſu
Vita citato volucriq; die,
Rota præcipitis vertitur anni.
Duræ peragunt penſa ſorores,
Nec ſua retro fila reuoluunt.
At gens hominum fertur rapidis
Obuia fatis, incerta ſui.

Ouid. 1. Art.

Stygias vltro quærimus vndas.

Idem 2. Art.

Si vox eſt canta, ſi mollia brachia ſalta.
Et quacunq; potes dote placere, place.
Qui ſermone placet, taciturna ſilentia vitet,
Qui canit, arte canat, qui bibit, arte bibat,

Stat. 2. Theb.

Pone modum lætis, ſatis oſtro diues & auro
Conſpicuus, tenuem germani pauperis annum,
Riſiſti, moneo regnorum gaudia temet
Dedoceas, patienſque fugæ mereare reuerti.

Anthol Sacr. Iac. Bill.

Dum non perturbant animum diſcrimina mundi,
Dumque diem pacis prœlia nulla premunt,
Exercere fidem diuinis conuenit armis,
Conſilioque omnes anticipare minas,
Tranquillam & curis vacuam ſapientia mentem
Imbuet, & placidi pectoris hoſpes erit.
Nam quod non fuerit conceptum corde quieto,
Acquiri in ſæuo turbine non poterit.

¶ SIMILITVDINES.

Dionis Chryſoſtomi, Sicut domum pulchram, cum aer appropinquauerit, ſplendidam oſtendit: Itidem & aſpectum ſpecioſum, hilaritas animæ meliorem exhibet: ſi vero in triſtitia, deformior redditur. *Hom.* 36. *de virtutib. & vitiis.*

Seneca, Quod duces magni faciunt rebus afflictis, vt hilaritatem de induſtria ſimulent, & aduerſas res adumbrata lætitia abſcondant, ne militum animi, ſi fractam ducis ſui mentem viderint, & ipſi collabantur: Id nunc tibi quoq; faciendum eſt: induc diſſimilem animo tuo vultum, &, ſi potes, proiice omnem ex toto dolorem; ſin minus, introrſus abde, & contine ne appareat, & da operam, vt fratres tui te imitentur, qui honeſtum putabunt, quodcunque facientem viderint, animumq; ex vultu tuo ſument, & ſolatium debes eſſe, & conſolator illorum. *De conſolat. c.* 24.

¶ EMBLEMA.

In Deo lætandum.

Emblema. IV.

Aſpice vt egregius puerum Iouis alite pictor
Fecerit Iliacum ſumma per aſtra vehi.
Quiſne Iouem tactum puerili credat amore?

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dic, hæc Mæonius finxerit vnde ſenex.
Conſilium, mens atq; Dei cui gaudia præſtant,
Creditur is ſummo raptus adeſſe Ioui.

¶ Fabvla.

Piſcatores.

Dum extrahunt naſſam de aquis piſcatores, grauiſſimum pondus eſſe illius ſentiunt. Quare lætitia exultare, & felici euentu immodice gaudere, quod opera præclare poſita videretur. Sed naſſa ſubducta in terram, conſpicantur ingens ſaxum, quo illa depreſſa fuerat. Ergo mutatis animis, contriſtari atque mœrere, neque minus doloris capere ob falſitatem opinionis, & ludibrium fortunæ, quam incommodum ſuum. Tum vnus inter eos ſenior obiurgare eos & dicere: non nimis indigne ferendum caſum illum, quod conſanguineam habere gaudium videretur triſtitiam. Itaque vix aliter potuiſſe fieri, quam vt illius tanto complexu etiam hanc aſſumerent.

Vtrumque fabula monet, non prius lætandum, quam explorata fortuna, neque tamen triſtiores exitus non etiam moderate ferendos eſſe.

Vide, Gaudium, Hilaritas.

Laſciuia.

¶ DEINITIO ET ETYMOLOG.

LAſciuia, Græce ἀσέλγεια, ας, ἡ, & ἀσελγής, έος, ὁ, ἡ, laſciuus: & ἀσελγαίνω, laſciuio dicitur. Hebr. *Sarar*, iuxta quorundam ſententiam, à verbo *Sarar*, Contumax, rebellis, petulans fuit, deriuatur, quæ ſignificationes laſciuis conueniunt. Eſt autem laſciuia indecens motus diſſoluti animi & corporis, ex intemperantia carnali procedens, *ſecund. Caſſiod. ſup.* Pſal.

Laſciuia mollicies eſt, petulantia, & nequitia, à laſciuio, molliter ago, & laſciue, molliter, nequiter.

Laſciuus is dicitur, qui placere omnibus ſtudet voluptatis cauſa, nec ob aliud quidquam illud agit. Si vero vtilitatem aliquam inde adipiſcitur in pecuniis, aut re pecuniaria, adulator eſt. *Ex Ariſt. 4. Ethic.*

¶ Sententiæ Patrvm.

Caueamus ne dum laxare animum volumus, ſoluamus omnem harmoniam, quaſi concentum quendam bonorum operum. Viſus enim cito inflectit naturam. *Amb. de off. l. 1.*

Vbi ſaltatio ibi diabolus: neq; enim Deus ad hoc nobis dedit pedes, vt cum camelis ſaltemus, ſed vt cum angelis chorum faciamus. In ſaltibus lætantur dæmones, & exultant miniſtri dæmonum. *Chryſ. in Matth.*

Puellam, propter quam iniquæ apparebant nuptiæ, occultari oportebat, vt conuitium matris meretricis occultaretur. *ibid.*

¶ Poeticae Sententiae.

Anthol. ſacr. Iac. Bill.

Coercendam eſſe carnis laſciuiam, vtpote menti peſtiferam.

Ingenuo ancillæ geſtit colludere proles:
Ludus at hic Saram ſuſpicione ferit.
Nam ludi ſpecie fraudem exitiumq; parari
Huic videt, occultas inſidiaſque timet.
Ergo etiam menti caro ſi colludere tentet,
Fac ſubeat pectus tunc grauis ira tuum.
Namque ſub hoc ludo menti certiſſima peſtis
Quæritur, & ficti eſt mors comes atra ioci.

¶ PHILOSOPH. SENTENT.

Omnia tolerabilia præter turpitudinem crede, à verbis quoque turpibus abſtineto, quia licentia eorum impudentiam nutrit.

Sermones vtiles magis, quam affabiles & facetos ama.

Miſcebis interdum ſeriis iocos, ſed temperatos, & ſine detrimento dignitatis & verecundiæ. Nam reprehenſibilis ludus eſt, ſi immodicus, ſi pueriliter effuſus, ſi muliebriter fractus.

Odibilem quoq; hominem facit riſus, aut ſuperbus, aut malignus, aut furtiuus, aut alienis malis euocatus. *Senec. 4. de Virtut.*

Luxurioſo frugalitas pœna eſt, pigro ſupplicii loco labor eſt. *idem epiſt. 72.*

Libidinoſa & intemperans adoleſcentia effœtum corpus tradit ſenectuti. *Cato Maior.*

Mulier eo die, quo proſtituit corpus, & pudicitiam deſerit, ſtatim animum immutat, ita vt familiares pro inimicis habeat: alienos autem ſibi fidos reputet: ac de honeſtis & turpibus contrariam opinionem induat. *Lyſias.*

¶ Apophthegmata.

Pericles, poſtquam cum Sophocle Poeta nauigaſſet, ac Sophocles conſpecto formoſo puero dixiſſet; En quam ſpecioſus puer! Decet, inquit, ô Sophocles, prætorem non tantum manus, ſed linguam etiam habere continentem. Senſit vir prudentiſſimus, non turpe tantum eſſe, ſi re ipſa ab omni laſciuia facti abſtinemus, verum etiam ſi impudice & laſciue de rebus loquamur. *Plutarchus.*

Hieron. Epicharmo comico poetæ, quod præſente ipſius vxore dixiſſet quiddam inhoneſtum, mulctam dixit. Epicharmus Siculus erat, iuxta regionis naturam plurimi ioci. At rex tantum iudicauit eſſe tribuendum reuerentiæ coniugio, vt crimen exiſtimaret, audiente vxore iocari laſciuius *Plut in apoph.*

¶ EXEMPLA PROFANA.

Meſſalina Claudii omnium fœminei ſexus intemperantiſſima vt ſatietatem expleret Liſicæ proſtitutæ mulieris nomen mentita eſt, & ſæpe ſub nocte lupanar adiit, & (quod turpius) cum famoſiſſimis meretricii quæſtus ſcortis coitu certauit, ex re fœdiſſima palmam ſibi quærens.

M. Antonius Triumuir, ebrius in conſpectu populi Romani negotium publicum gerens, heſternam cœnam euomuit, gremium ſuum, totumque tribunal incoctæ cœnæ fruſtris vinum redolentibus impleuit: muſicis mimiſque immenſas opes donauit: Cleopatræ Orientem, Arabiam, Phœniciam, Syriam, Ciliciam & alias prouincias, maximo populi Romani ſanguine partas dono dedit.

Tiberius Imperator, vini appetentiſſimus, gulæque ſeruiens biduum continuum, & medium noctis, epulando cum Pomponio Flacco & L. Piſone perditiſſimis Senatoribus peregit, ipſorumque alterum prætorem Syriæ fecit, alterum vrbi Romæ præfectum. In cœna puellas iuſſit miniſtrare, Aſellio Sabino ducenta ſeſtertia dedit propter confectum dialogum, quo boleti, ficedulæ, oſtreæ vndique introducti, qui ſuauius explerent, inter ſe contendebant. Tandem annoſus in ſyluis antra condidit, vbi adoleſcentulos cum puellis in Nympharum morem conſtituit: qui cum ipſum viderent, venereum inter ſe exercerent.

Caligula Imperator laſciuia perditus, ne intactum aliquid à Venere relinqueret, ſororibus ſe commiſcuit.

Sardanapalus, omni muliere corruptior, fœmineo habitu penſa trahere inter mulieres ſolebat, ac nere, tumuloque ſuo inſcribi iuſſit. Id ſolum quod edi, ebibi, atque voluptatibus impendi, habeo, reliquorum nullam præſentio voluptatem.

Vide Intemperantia.

Latro.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

LAtro, Græc. ληστής, οῦ, ὁ, ἡ, & ληστεύομαι latrocinor dicitur. Eſt autem latrocinari, vias diripiendi gratia obſidere. Latrocinium ipſa direptio. Latro vel latrocinator, qui ita diripit.

Vide Etymol trilingue Lugduni editum, anno 1607. p 415.

Antiqui eos latrones vocabant, qui circa Imperatorem ſe habere conſueuerant, quos nunc ſatellites vocamus, quaſi laterones à latere. Aliquando pro venatore capitur. Virgil.

Fixumque latronis impauidus frangit telum.

A latrone diminutiuum fit latrunculus, à quo latrunculatores vocantur iudices, qui de latrociniis & talibus maleficiis cognoſcunt. latro proprie diurnus eſt, fur autem nocturnus.

¶ Sententiae Philosophicae.

Latrones ita dicti ſunt, authore Feſto, quod à latere adoriantur, vel à latendo, quod latenter inſidientur. Hebr. *Gedhudim*, à verbo *Gadhadh*, excurrit turmatim, incurſionem fecit cuneatim, ſicut leuis armaturæ milites gregatim excurrunt ad populandum agros, exercendaq; in obuios, latrocinia *Gadh*, Mars, Deus belli, Eſai. 65. 11. Turma, filius Iacobi, ita nominatus à Lea matre, turma quaſi ſeu numeroſa prole dotata. *Ghanabim*, Fures. Eſai 1. 23. à verbo *Ganab*, furatus eſt, furtim abſtulit, clam ſubtraxit, tanquam ſub axillis occultando, clanculum abripuit. *Paritſim*, Irruptores, latrones, Ier. 7, 11. Ezech. 7, 21. Dan. 11. 14. à verbo *Parath*, corrupit, erupit violenter & cum impetu, vt aqua quæ tempore inundationis ripas aluei ſui perrumpere ſolet. Hinc περάσω, tranſeo vi quadam &c.

Latrones nil ante ferre debent ſuo lucro nec ipſam ſæpe, & aliis damnoſam vltionem. *Apul in metamor. l. 57.*

Latrones cum Chriſto crucifixi, non appenſi cruci, ſed fixi fuerunt. *Ioan. Franciſc. Picus Mirand. epiſt. l. 3.*

Qui latrocinio victitant, bellum nec inferre, nec propulſare poſſunt *P. AEmyl. li. 9.*

¶ Apophthegmata.

Probus Imp. Quam multa barbarorum loco purgaſſet latrociniis, vbi perueniſſet ad Iſauros, dixit, ab illis locis facilius arceri latrocinia, quam tolli. Sentiens eſſe dandam operam, ne latronibus illuc eſſet aditus, neue iuuenes latrocinari diſcerent. Itaq; loca omnia, quæ anguſtum haberent aditum, veteranis conceſſit: addens, vt eorum filii ab anno decimo octauo ad militiam mitterentur, ne ante latrocinari diſcerent, quam militare. Hoc tum recte Probus, quum multum intereſſet inter militiam & latrocinium nunc ſtolidum eſt *Vopiſcus.*

¶ Simi-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN